

Internet

Åke Kilander skriver om ett onyttigt – men ack så roligt – intresse som gått en ny vår till mötes, med datorernas hjälp.

Schack är för intellektet vad idrotten är för kroppen. Att öva tankeförmåga och fysik är nyttigt, särskilt i unga år. Det har man användning för hela livet. I övrigt är det fullständigt meningslöst. Världen blir inte ett dugg bättre för att någon spelar ett glansparti eller hittar en vacker kombination på schackbrädet och inte heller för att någon hoppar en centimeter högre eller springer en tiondel fortare. Men det kan vara väldigt roligt.

Morbror Holger lärde mig hur pjäserna gick under en björk på landet när jag var i 10-årsåldern. Jag läste en schackbok och slog honom. Läste mer och spelade tävlingsschack under några tonår. Därefter räckte tiden inte till. Mer meningsfulla sysselsättningar pockade. Några få av alla schackbekanta från den tiden har fortsatt tävlingsspela. Men flertalet lade av. Jag stöter på dem då och då i samhället. De sysslar med allt möjligt men en sak verkar alla ha gemensamt. De ögnar tidningarnas alltför korta schackspalter och någon gång om året eller så "råkar" de träffa någon annan schackspelare och "drar en blix" en kväll under gemytliga former. Man blir aldrig kvitt detta onyttiga intresse.

Schack betraktas ofta som tråkigt av den okunnige. Tysta torrisar sitter i timmar och grubblar och inget händer. Ingen publiksport precis. Men det är inte lätt att vara publik för schackfrälsta heller. Storturneringar spelas sällan i Sverige och tar normalt en eller två veckor att genomföra. Men nu har datorerna och Internet revolutionerat schackvärlden och livet leker nästan som i tonåren.

För mindre än två år sedan började arrangörerna av större schackturneringar använda spel och klockor som kan kännas av elektroniskt. Varje drag liksom spelarnas tidsförbrukning registreras omgående och informationen förs över till en dator. Därifrån kan den skickas till en bildskärm så att en större publik kan följa spelet eller direkt ut på Internet. Under 1999 kunde man tex följa världselitens partier i de stora turneringarna i Linares, Sarajevo och Wijk aan Zee på Internet i direktsändning. I år sänds många fler turneringar och matcher. Det är fascinerande. Man ser brädet och pjäserna på skärmen, klockorna som tickar, noteringen av de drag som gjorts; pjäserna flyttas i samma ögonblick som spelarna gör dragen. Man kan klicka

fram partiet drag för drag, gå tillbaka, spela igenom det efteråt. Man kan enkelt växla mellan partierna om flera pågår samtidigt. Ofta kommenteras partierna av andra elitspelare i en särskild ruta. Man kan se bilder från spellokalen. Som regel finns även en chat-kanal där den uppkopplade publiken världen över diskuterar och spekulerar.

Men tekniken ger också möjlighet till nya spelformer. Förra året spelades ett parti mellan Gary Kasparov, världens bästa spelare för närvarande, och "världen". Var 24:e timme gjordes ett drag som visades på nätet. "Världslaget" utgjordes av dem som anmält sig och dess drag avgjordes genom omröstning på Internet. En grupp starka spelare anknutna till en schackskola i St Petersburg backade löpande upp världslaget med analyser av ställningen och rekommendationer (vilka inte alltid följdes!). Partiet pågick i fyra månader och följdes av tre miljoner människor i 75 länder. Partiet blev ett av de bästa och mest genomanalyserade som någonsin spelats. Kasparov vann till slut ett damslutspel efter 62 drag.

Ytterligare ett steg togs i februari i år då 16 spelare i världseliten, varav en var schackdatorn Deep Junior, spelade en utslagsturnering helt på Internet. De satt i Ryssland, Brasilien, Indien, Israel, Bermudas osv. Kommentatorer och arrangörer satt lite varstans i världen. Turneringen avgjordes genom entimmespartier som gick ut direkt på nätet. Ingen spellokal behövdes. Spelarna satt vid sin PC tillsammans med en kontrollant/tekniker. Holländaren Jeroen Piquet vann överraskande finalen mot Gary Kasparov.

Det låter lätt. Men hur kontrollera att ingen röstar flera gånger? Hur koordinera bilder, tal, skrift, schackdrag och tidsangivelser som kommer från olika platser så att de kan presenteras aptitligt på en hemsida och nå miljoner människor? Tänker man efter är det tekniskt ganska knepigt. En del missöden har inträffat. Datorer har säckat ihop när en turnering med publik som normalt räknas i hundratal plötsligt får besök av miljoner. Internetuppkopplingar är ännu inte helt pålitliga osv. Men tekniken förbättras snabbt och felen avhjälpas normalt på någon dag och upprepas inte. I kulisserna (och på hemsidornas reklamrutor) skymtar stora telekomoperatörer som Telefónica i Spanien, som stöder med ena handen och drar in ännu mer med den andra via teleräkningarna, och Microsoft som nog räknar med att få igen pengarna genom att använda de applika-

revolutionerar schackvärlden

tioner, som de provar ut i schacksammanhang, till andra mindre ädla spel.

För oss som lagt av och inte har tid med schack öppnar tekniken oanade möjligheter. Numera finns partisamlingar, schackskolor och träningsprogram, nyhetsmaterial m m lätt tillgängliga på nätet. Det finns program så att du kan koppla upp dig till en bekant i en annan världsdel och spela ett parti. Eller söka någon i världen som vill spela ett parti just nu och sätta igång. Hittar du ingen, kan du koppla upp dig mot en schackdator och få stryk; de bästa schackdatorerna ligger numera strax under världseliten i spelstyrka. Man kan till och med bli medlem i en virtuell schackklubb. Mycket praktiskt. Alltid öppen, man kan gå dit utan att ta ett steg var man än är, instruktörer finns alltid tillgängliga. Och man kan köpa alla möjliga böcker och spel och schackdatorer.... Den mest kända klubben är Club Kasparov, som består av några datorer, tekniker och schackkunniga baserade i Israel samt ett nät av schackjournalister och experter världen över. Och besökarna förstås. Och det finns schacktidsskrifter helt på nätet.

Finesserna kräver en hel del speciella program, men lyckligtvis inte i PC:n därhemma (eller i mobiltelefonen om några år!). Ett vanligt Internetabonnemang med en browser som Internet Explorer är tillräckligt. De få extra program, som behövs t ex för att följa partier i realtid, kan man (än så länge) ladda ner gratis från turneringarnas eller klubbarnas hemsidor. Här är några användbara hemsidor. De räcker mycket långt. Från dessa kan du länka dig vidare till aktuella tävlingar och, om du inte fått nog, till tusentals andra schacksidor.

<http://www.schacknyheter.com> som täcker schacklivet i Sverige men med internationella utblickar.

<http://www.kasparovchess.com> som är en komplett schackklubb med världsomfattande täckning.

<http://www.gmchess.spb.ru>, Grand Master Chess School – en virtuell schackskola i St Petersburg.

<http://www.chesscenter.com/twic/twic.html>, The Week In Chess – en god nyhetstidning för schack.

De tre sistnämnda är engelskspråkiga; schack-

engelska är dock rätt enkelt och ordfattigt – vi tänker ju mest i bilder och kombinationer!

Lycka till. Men se upp med telefonräkningen. Och när barn och andra hälften visar tecken på att inte känna igen dig, har du för länge sedan gått över gränsen till det meningslösa. •

